

KS. JÓZEF M. DOŁĘGA
Akademia Teologii Katolickiej
Warszawa

FILOZOFIA RELIGII NA XX ŚWIATOWYM KONGRESIE FILOZOFII

Od 10 do 15 sierpnia 1998 roku obradował w Bostonie (MA, USA) XX Światowy Kongres Filozofii, w czasie którego odbyło się 15 dwugodzinnych spotkań z zakresu filozofii religii. W ramach tych obrad odbyło się 9 konferencji sekcyjnych, 2 zebrania towarzystw zajmujących się problematyką religijną, jedna dyskusja panelowa typu okrągłego stołu i 3 sesje specjalne.

1. International Society for Universalism zorganizowało konferencję na temat Christian-Tibetam Dialogue. Konferencji tej przewodniczył George F. Mclaen (USA), a wykłady wygłosili:

- Lopon Tenzin Namdak Rinpoche (Tybet): *Bon: Philosophical Traditions in Tibet*;
- Kirti Bunchura (Indie): *Contextuality in Religions*;
- Andrzej Woźnicki (USA): *Allosympathetic Dialogue and Divine Revelation*.

W ramach spotkań towarzystw odbyła się Fourth International Jaspers Conference, której przewodniczył Joseph W. Koterski (USA). W czasie tej konferencji wygłoszono następujące referaty:

- Jun Fukaya (Japonia): *Christianity for the Japanese and Jaspers's Philosophy*;
- Kazuko Hara (Japonia): *Philosophischer Glaube bei Jaspers und die Zukunft der Religionen*;
- Hermann-Josef Seideneck (Niemcy): *Das Komplementare Spannungsgefuge von Wissen und Glaube in konkret-geschichtlicher Perspektive von Bultmann-Jaspers-Dewermann*.

2. Na temat rosyjskiej filozofii religii w XX wieku odbyła się dyskusja panelowa – „okrągły stół”, której przewodniczył Jonathan Sutton (Anglia), a wprowadzenia do dyskusji panelowej dokonali: Robert Bird (USA), Geoge Kline (USA), Mikhail Sergeev (USA/Rosja), Piotr Shalimov (Rosja).

3. W ramach specjalnych sesji podjęto dyskusję na temat porównawczej filozofii religii, epistemologii religijnej i pluralizmu religijnego.

W sesji na temat porównawczej filozofii religii wygłoszono następujące wykłady:

- Keith Yandell (USA): *God, Freedom, and Creation in Cross-Cultural Perspective*;
- Charles Taliaferro (USA): *The Ideal Observer's Philosophy of Religion*; w dyskusji głos zabral: John Clayton (Anglia).

Druga sesja specjalna dotyczyła religijnej epistemologii. Wykład wprowadzający przedstawił: William Alston (USA) *The Distinctiveness of the Epistemology of Religious Belief*. Wypowiedzi dyskusyjne zaprezentowali: Gary Gutting (USA), Salomon Marcus (Rumunia).

Trzecia sesja specjalna poświęcona była religijnemu pluralizmowi, na której wygłoszono następujące referaty programowe:

- Philip L. Quinn (USA): *Epistemological Problems of Religious Pluralism*;
- William Rowe (USA): *Religious Pluralism*;
- Merrold Westphal: *The Politics of Religious Pluralism*.

4. Pięciu spotkaniom sekcijnym przewodniczył Marco Olivetti (Włochy). Na tych spotkaniach zaprezentowano teksty następujących referatów:

- Valeriy Panfilov (Ukraina): *Philosophy of Spirit by Ivan Ilyin*;
- Jerome Gellman (Izrael): *Re-identifying God in Experience*;
- Aharon Shear-Yashav (Izrael): *Jewish Philosophers on Reason and Revelation*;
- E. L. Arinin (Rosja): *Principles for Cognizing the Sacred*;
- Serge Cantin (Kanada): *Le Desenchantement du Monde et l'Avenir du Christianisme selon Femand Dumont*;
- Andrzej Bronk (Polska): *Truth and Religion Reconsidered: An Analitic Approach*;
- Lewis Ford (USA): *The Active Future as Divine*;
- Henry Simoni-Wastila (USA): *Omniscience and the Problem of Radical Particularity: Does God Know How to Ride a Bike?*
- Hendrik Hart (Kanada): *Philosophy's Prejudice Towards Religion*;
- Daryl Wennemann (USA): *The Role of Love in the Thought of Kant and Kierkegaard*;
- Artue Bolderl (Austria): *Vom Opfergeist – Hegel mit Bataille*;
- Eugene Poliakov (Rosja): *Religion and Science in the Parable of the Unjust Steward*;
- William Sessions (USA): *Author! Author! Some Reflections on Design and Beyond Hume's Dialogues*;
- David White (USA): *The Elimination of Natural Theology*;
- Jyriki Kivela (Finlandia): *Is Kierkegaard's Absolute Paradox Hume's Miracle?*;
- William Vallicella (USA): *Classical Theism and Global Supervenience Physicalism*;
- E. Alyokhina: *On Spiritual Essence of Philosophy*;
- Viktor Aushanov (Rosja): *Evolutions of Philosophical Knowledge: Approaches, Possibilities, Perspectives*;
- Elena A, Stepanova (Rosja): *Knowledge and Faith: Paradoxes of Interdependence*;
- Walter Van Herck (Belgia): *The Role of Tacit Knowledge in Religion*;
- Robert Maydole (USA): *A Modal Third Way*;

Następnym czterem spotkaniom sekcijnym przewodniczył Philip L. Quinn (USA):

- Aurel Codoban (Rumunia): *Secularization or Dialectics of the Sacred and Profane?*
- Tim Mahoney (USA): *Contextualism, Decontextualism, and Perennialism: Suggestions for Expanding the Common Ground of the World's Mystical Traditions;*
- Ken Foldes (USA): *Meaning of the Present Age: The Final Stage of Mankind's Education: From Nihilism to Kingdom Come;*
- Christophe Berchem (Luxemburg): *Sinn und Bedeutung der philosophischen Gottesbeweise;*
- Ivan Kaltchev (Bułgaria): *The Statute of Man in the Modern Catholic Anthropology;*
- Brigitte Dehmelt Cooper (USA): *Europäische Philosophie und Religion in Jahrtausenden währendem Streit;*
- Gary Kessler (USA): *A Neglected Argument;*
- Marian Hillar (USA): *The Philosophical Legacy of the Socinians;*
- Josefa Rojo (Meksyk): *La Virtud en los paganos según San Agustín;*
- Antonio Calcagno (Kanada): *God and Caducity of Being: Jean-Luc Marion and Edith Stein on Thinking God;*
- Phillippe Capelle (Francja): *Concepts of Transcendence in Heidegger;*
- Rodian Makeev (Rosja): *Autonomy and Theonomy: A Project of Encounter;*
- Theodoer Drange (USA): *Nonbelief as Support for Atheism;*
- Oskar Gruenwald (USA): *Philosophy Redivivus?*
- Frederick Sontag (USA): *Hearing the Word;*
- Sabita Pradhan (Indie): *The Yogic Philosophy of Jagannath Cult;*
- Hrishikesh Misra (Indie): *Gaja Bhukta Kapitha;*
- Geeta Mehta (Indie): *An Integral Humanism of Mahatama Gandhi;*
- Gayatri Sinha (Indie): *Interpretation of Prasthan-Traya by Sri Ramakrishna Paramhansa;*
- Satnam Kaur (Indie): *The Concept of Grace with Special Reference to Sikh Religious Thought;*
- Vanita Kapoor (Indie): *The Contemporary Relevance of Krishnamuti's Philosophy of Religion.*

5. Problematyka religijna była również podjęta na Trzecim Międzynarodowym Kongresie Uniwersalizmu w Babson College (MA, USA) od 7 do 10 sierpnia 1998 r. W ramach tych obrad odbyło się spotkanie zorganizowane przez Andrzeja M. Woźnickiego na temat możliwości prowadzenia dialogu między chrześcijaństwem a religią tybetańską. W części teoretycznej zaprezentowano teksty następujących autorów:

- Lopon Tenzin Namdak Rinpoche: Bon: *The Ingigenous Tradition of Tibet;*

- Darek Smith: *Recent Buddhist-Christian Interfaith Encounter as Friendship: The Significance of the 1994 John Main Seminar, An Anthropologist's View*;
- Paweł Bortkiewicz: *Ethics and Religion in Postmodernist Area*;
- Józef M. Dołęga: *Ecumenism and Ecology*.

W dyskusji poprowadzonej przez Andrzeja M. Woźnickiego uczestniczyli: Thomas Sullivan i Ashok Gangadin.

W części praktycznej odbyło się spotkanie modlitewne – typy medytacji. Prowadzili je: Lopon Tenzin Namdak Rinpoche; Kirti Bunchura; Thomas Sullivan; Andrzej Woźnicki. Zakończenie omawiania tej problematyki odbyło się 10 sierpnia 1998 r. już na XX Światowym Kongresie Filozofii.

W zakończeniu należy podkreślić, że problematyka religijna szeroko rozumiana, jak również zagadnienia ściśle związane z filozofią religii, miały szeroki krąg odbiorców. Już sam przegląd ogłoszonych tematów pozwala na stwierdzenie, że problematyka ta jest w centrum zainteresowań w różnych kulturach świata, na wszystkich kontynentach i w każdym narodzie. Wybijające się problemy i zagadnienia to przede wszystkim wypracowanie podstaw do prowadzenia dialogu ekumenicznego wewnątrz poszczególnych religii, jak również dialogu międzyreligijnego. U podstaw takiego dialogu należy przyjąć zasady, które mają wartość religijną i uniwersalną. Do takich zasad należy zaliczyć: pokój, sprawiedliwość, solidarność, wolność, prawdę, miłość. Zbiór tych zasad stanowi pewien system wartości wypracowany również w chrześcijaństwie i w Kościele rzymskokatolickim, a zwłaszcza prezentowany w nauczaniu Jana Pawła II. Materiały z Kongresu mają ukazać się w lecie 1999 r.

Bibliografia

Twentieth World Congress of Philosophy. Program, Boston 1998.

Twentieth World Congress of Philosophy. Abstracts, Boston 1998.

Third World Congress, (Program International Society for Universalism), Babson College, Wellesley 1998.